

„Църковен Вѣстникъ“

издава всѣки петък
той има прѣвъ годишната и три
приложения — по 1 книга отъ
4 печатни ноти за всѣко
четиримѣсечие.

Годишната цѣна на „Църко-
венъ вѣстникъ“, заедно съ
трите приложения, за България
10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

СЪ ТРИ ПРИЛОЖЕНИЯ ВЪ ГОДИНАТА.

Абонаментътъ е годишенъ и
— всѣкога прѣдплатенъ. —

Всичко, относеще се до вѣст-
ника, се отправя до админи-
страцията на църковенъ вѣст-
никъ“ въ г. София.

За обявления се плаща за прѣвъ
пътъ по 20 ст. на редъ съ
гармондъ, за всѣко повторение
по 15 ст.

Неплатени писма не се прие-
матъ — рѣкописи за седмичното
издание не се повръщатъ.

СЪДЪРЖАНИЕ.

По прѣдложението на Архиепископъ Менини.

По въпроса за календаря.

По въпроса за Конкордата.

Семинариститѣ е правото за учителствуване. — Дръ

Ст. Цанковъ.

Приготвяне за пастирско служене — А. Н.

Писмо до редакцията. — Няколко селяни.

Нещастна лѣвица на духовенството у насъ. — Свещ.

В. Койчевъ.

† Свещеникъ Младенъ Филипъ. — Канарадски.

Църковна и обществена лѣтописъ:

I. Вжтрѣшенъ Отдѣлъ.

II. Външенъ Отдѣлъ.

Обявления.

По прѣдложението на Архиепископъ Менини.

Напоследъкъ въ нашия и чуждия печатъ става дума по прѣдложението, отправено до гражданската власть отъ Католическия въ Пловдивъ Архиепископъ Менини за „сѣдинението на Българската Християнска Черква съ Римската Апостолска“. Въ многото и разнитѣ размишления по поводъ на това прѣдложение се проведеха край другитѣ и такива мисли: ужъ че Архиеп. Менини инцидентно билъ правилъ опити, за да прѣговаря по сѣщия прѣдметъ съ Св. Синодъ; че, когато сѣщиятъ билъ възбуждалъ въпросъ за измѣнение на календаря и за сключване конкордата между Българското правителство и Папския прѣстолъ, ималъ прикритата цѣль — „сѣдинението“ на двѣтѣ църкви и др.

Въ желанието си да освѣтимъ съ достовѣрни съвѣдения любознателнитѣ читатели, ние трѣбваше да изучимъ основателно въпроса и сега излагаме неговата история. Съ писмо отъ 30 ноемврий 1905 год. подъ № 19 до Пловдивския окръж. управителъ Архиеп. Менини, като съобщава, че взелъ бѣлѣжка отъ едно съобщение, направено му отъ Министерството на Външнитѣ Работи и Изповѣданията, продължилъ, та развилъ слѣдната идея: за да нѣмало прѣминавания отъ една религия въ друга, диктувани повечето отъ користни цѣли и недаващи утѣшение ни на едната ни на другата та църква, желателно било да се сѣдинѣли Българската Църква и Римската. — Изненаданъ отъ тази постѣпка на Архиеп. Менини, Св. Синодъ далъ отговора си на Министерството на Външн. Работи и Изповѣданията, като надлежно засѣгналъ всички точки отъ писмото на Католическия архиепископъ.

Така, като отбѣлѣзва дързостта, съ която послѣдниятъ е можалъ ненаказано да поднесе на държавнитѣ ни власти своето прѣдложение, Св. Синодъ казалъ: „Сѣдинението на Църквитѣ, Вѣсточна и Западна, е възделена мечта на всѣки истински християнинъ; но трѣбва да се знае, че то е възможно само при едно единствено условие: когато отцѣпникътъ се отърси отъ заблужденията си и се откаже отъ нововъведенията. Историята учи и свидѣлствува, че отцѣпникътъ е Римската Църква и че, слѣдователно, тя е, на която прѣдстои да се присѣдини къмъ Великата Вѣсточна Църква, чийто неотдѣленъ членъ е Българската. И, ако Архиеп. Менини е искренъ, като привежда въ писмото си думитѣ на Спасителя „Да бѣде едно само стадо и единъ само пастиръ“, ще изпълни дълга си на добъръ християнинъ, като се откаже самъ отъ заблужденията си и убѣди паството си да послѣдва примѣра му и възприеме чистото Христово учение, споредъ както то е прѣдадено отъ Св. Апостоли и Отци. По този начинъ сѣдинението на Църквитѣ, на което Арх. Менини такъвъ ревнителъ се явява, постепенно ще се постигне“.

На твърдението че чрѣзъ сѣдинението на двѣтѣ Църкви щѣли да се запазятъ отъ грѣцкото похищение българскитѣ въ Македония храмове, Св. Синодъ бѣлѣжи, че нашата Църква не отъ Римъ чака и не оттамъ ще възприема съвѣти за достигане и опазване своята цѣлокупность и независимостъ. „Да бѣ Арх. Менини повече запознатъ съ историята нише отъ врѣмето на Благовѣрнаго Царя Бориса, а сѣщо и отъ врѣмето на църковната наша борба съ Грѣцката патриаршия, щѣше да бѣде проникнатъ отъ чувство на дълбока почитъ къмъ този народъ, който е съумѣлъ още при своето политическо и църковно сформироване да избѣгне хитро-сплетенитѣ мрѣжи на Римския Папа. . . Този народъ ще съумѣе да довърши своитѣ църковно-народни задачи, безъ да се нуждае отъ непросенитѣ съвѣти на единъ пропагандистъ.“

Мисълта, че народната ни Църква, като лишена отъ легално и каноническо положение, щѣла да го достигне само, ако се присѣдинѣла къмъ Католичката, е отблѣсната съ възмущение и най-енергично. Съгласно чл. 39 отъ нашата Конституция: „Самоуправляемата Православна Българска Църква е неотдѣленъ членъ отъ Единая, Святая, Соборная и Апостолская Церковь и, що се отнася до догмитѣ на вѣрата, тя съхранява единението си съ Великата Вѣсточна Църква въ всичко“ . . . „Никога единъ явенъ врагъ на църковното наше единство не е кощунствувалъ тъй открито и съ Народъ и съ Църква; никога подобенъ не се е гаврѣлъ тъй демонстративно съ основния законъ на страната.“

По поводъ твърдението че руситѣ не ни признавали за свои братия християни, понеже сме били афоресани отъ Царигр. Гръц. Патриархъ, както това се било доказало съ „религиозния конфликтъ“, възникналь при освещаването на шипчен. манастиръ, се отговаря, че въ Шипка не е имало никакъвъ религиозенъ конфликтъ между руси и българи, че освещаването на руския тамъ манастиръ се е извършило тъкмо по правилата църковни. „Съ повечко любовъ къмъ истината Арх. Менини щѣше да знае всичко по този шуменъ на врѣмето си въпросъ, развитъ и свършенъ едва на стотина километра разстояние отъ неговото сѣдалище.“

Такъвъ е накъсо отговорътъ на Св. Синодъ. Отъ него се разбира, че по-рано не е била възбуждана дума по въпроса и че сега за пръвъ пѣтъ е направено това чудновато прѣдложение.

Колкото до въпроситѣ по измѣнението на календаря и сключването конкордатъ, ние намѣрихме за добръ да прѣдадемъ по-долу вѣкои извадки изъ отговоритѣ, дадени въ свое врѣме отъ Св. Синодъ. Ласкаемъ се отъ надеждата, че тѣ ще бждатъ не безъ интересъ за нашитѣ читатели.

По въпроса за календаря.

„Римокатолически свещеникъ отъ ордена на Барнабититѣ, по име Цезарь Тондани де Кваренги, се е заловилъ да разпространява съ сказки тукъ, въ София, и Пловдивъ идеята, че трѣбвало да се въведе въ България западниятъ календаръ.

Св. Синодъ намира, че не е полезно да се повдига въпросъ за календаря, и да се рѣшава единично отъ България, защото измѣнението на нинешния календаръ, подъ каквато и да било смисль, или приемането на западниятъ ще има за слѣдствие, да се отдѣли Българскиятъ народъ отъ православния миръ. Рѣшение по календаря може да се вземе само въ споразумѣние съ всички православни държави.“

По въпроса за конкордата.

„Негово Прѣосвещенство Пловдивскиятъ католишки архiereй, навѣрно за да улесни сключването на единъ договоръ между България и Папския Прѣстолъ, споминува, че прѣдставениятъ отъ него проектъ е изработенъ възъ основание сключената прѣзъ 1886 година помежду сщия прѣстолъ и Черна-Гора конвенция. Св. Синодъ мисли, че почитаемото Княжеско Правителство не би трѣбвало да взема въ внимание примѣра на Черна-Гора и да се съобрази съ него, защото България нито въ условия еднакви съ Черна-Гора се намѣрва, нито пъкъ можъ такава полза да извлече отъ единъ договоръ съ Папския прѣстолъ, каквато справедливо може да оидва отъ него казаната държава.

Черна-Гора е поставена между Албания, отъ една страна, и Ерцеговина и Босна, отъ друга. Мжченическото сществуване на Черна-Гора е тѣсно свързано съ

тия три области. Въ вѣковната борба на Черна-Гора противъ азиатския поработител на християнския свѣтъ въ Балканския полуостровъ сж взимали участие и жителитѣ отъ тия три области. Естествено е, слѣдователно, Черна-Гора, да има известни перспективи върху тия области и да взема мѣрки за постигане на тия перспективи. Въ тия области, окончателната сждба на които не е още рѣшена, католишкиятъ елементъ е значителенъ и той навѣрно ще играе важна роля при окончателното рѣшение сждбинитѣ на тия области. Единъ мждър господаръ, какъвто е Черногорскиятъ князь, не можеше да не вземе това въ внимание и съ вземени на врѣме мѣрки да отстрани мъчнотитѣ, които навѣрно могли биха да му направятъ католицитѣ въ Албания, Ерцеговина и Босна, като се знае каква роля играятъ често пѣти въ сждбинитѣ на народитѣ въ Балканския полуостровъ религиознитѣ вѣрвания, и колко криво и враждебно гледатъ католицитѣ на православнитѣ. Една отъ тия мѣрки трѣбва да се счита сключеното прѣзъ 1886 г. между Черногорския князь и Римския Папа Левъ XIII съглашение. Положението на католицитѣ въ Черна-Гора, като се урегулира съ благословението на Папата, естествено е да не гледатъ тѣ вече на Черна-Гора съ враждебно око. Такива съображения трѣбва да има и Сърбия, втората сръбска държава на Балканския полуостровъ, която така сжщо има разчети върху Босна. И така, и двѣтѣ тия балкански държави могатъ да извлекатъ сжществена полза отъ единъ договоръ съ Папата; за това той е билъ потрѣбенъ за тѣхъ.

Но положението на Българското княжество ни най-малко не е сходно въ това отношение съ онова на Черна-Гора и Сърбия. Българскиятъ народъ съ едни малки незначителни изключения, принадлежи на Православната църква. Въ неосвободенитѣ части на България послѣдователитѣ на Римския папа католици и унияти сставляватъ едно микроскопическо меншество. Въ микроскопическо меншество се намиратъ тѣ и въ самото княжество. Около България нѣма населени отъ католици страни, сждбинитѣ на които да сж свързани съ нашитѣ. Слѣдователно, не сществуватъ нито вътрешни, нито вънкашни важни причини, които да оправдаятъ сключването на единъ договоръ съ Папския прѣстолъ. Напротивъ, споредъ мнѣнието на Св. Синодъ, има причини да се вѣрва, че единъ договоръ помежду Българското княжество и Папския прѣстолъ може да произведе лошаво впечатление на неосвободената частъ на Българския народъ да се прѣдизвика едно охлаждение на тия българи къмъ Българското правителство. Не е безизвѣстно, каква роля е играла и играе католишката пропаганда въ Турция и колко враждебно е тя дѣйствувала и дѣйствува противъ българщината. Единъ договоръ на България съ Папския прѣстолъ може да се погледне отъ неосвободенитѣ българи като сприятеляване на Българското правителство съ единъ отколенъ врагъ на българщината, и кой знае дали това не ще има сщитѣ резултати, каквито се прѣдвиздаше, че ще се породятъ отъ едно помирение съ Цариградската църква Тия съображения каратъ Св. Синодъ да мисли, че сключването на единъ договоръ между България и Папския прѣстолъ изобщо е не само ненавѣрмено, но и вѣднително, и че направеното отъ Черна-Гора и Сърбия никакъ не трѣбва да ни мами.

Въ това мнѣние св. Синодъ се е убѣдилъ още повече, като разгледа подробно прѣдставения отъ Негово Прѣосвященство Пловдивския католишки архiereй проектъ. Казва се, че проектътъ билъ изработенъ въз основа на Черногорския договоръ. Но едно просто сравнение на проекта съ Черногорския договоръ е достатъчно да убѣди всѣкого, че проектътъ доставлява на Папския прѣстолъ много по-големи права и ползи, отъ колкото Черногорския договоръ. Съ чл. 1 отъ проекта се иска учрѣждението на една цѣла католишка епархия въ България съ митрополитъ и епископи, когато въ Черна Гора се допуска само единъ владика, Антиварския. Споредъ Черногорския договоръ всички католици живущи въ Черна Гора зависятъ отъ Антиварския владика, а споредъ чл. 16 на проекта униятитѣ въ България ще бждатъ подъ вѣдомството на едно началство, което ще се намѣрва вѣнъ отъ прѣдѣлитѣ на Княжеството. Проектътъ съ чл. 12 иска, щото желающитѣ да се посветятъ на духовното звание католици младежи да не подлежатъ на военна повинность, но Черногорскиятъ договоръ подобно право не прѣдвижда за такивато католици черногорци. Чл. 13 отъ проекта иска субсидия за изучаването на неопрѣдѣлено число и подданство католишки младежи, които ще постѣпятъ въ духовното звание, а въ Черногорския договоръ чл. 12 се опрѣдѣля точно колко млади черногорци католици ще се учатъ въ Римъ за смѣтка на Черна Гора. Проектътъ съ чл. 14 иска отъ Българското правителство да поддържа всичкото католишко духовенство въ България, митрополити, епископи и свещеници, когато въ Черногорския договоръ чл. 12 се прѣдвижда заплатата само за Антиварския епископъ. Съ чл. 10 проектътъ задължава правителството да гарантира възпитанието на роденитѣ отъ смѣсенитѣ бракове дѣца по учението на католишката вѣра, когато въ Черногорския договоръ собствено подобно задължение за Черногорското правителство не е прѣвидено, но споредъ една бѣлѣжка въ края на проекта то било признато отъ Черногорското правителство съ силата на отдѣлното съглашение, условията на което не сж известни. Съ чл. 1 отъ проекта Българското правителство се задължава да бди, щото българскитѣ духовни власти да не прѣкрѣщаватъ никой католикъ, нито пъкъ да разторгватъ нѣкой бракъ, сключенъ между католици, когато Черногорскиятъ договоръ такъво задължение не налага на Черногорското правителство.

Освѣнъ горнитѣ права въ полза на католицизма въ България, права непрѣвидени въ Черногорския договоръ, проектътъ дава му още и слѣдующитѣ, които сж добити и отъ Черна Гора: назначението на епископи и свещеници безъ разлика на подданство, правото на епископитѣ да надзираватъ за религиозното възпитание на учащитѣ се въ училищата, дори и държавнитѣ, католишки младежи, съвършената самостоятелность на католишкия духовенъ съдъ и признаване на католишкитѣ и смѣсени бракове, сключени при участието на католишки понове.

Срѣщу тия права и ползи, които дава проектътъ на Папския прѣстолъ, България какво получава? Двѣ нѣща само: клетвата за вѣрность, която се задължаватъ да даватъ католишкитѣ владци на държавния глава, и молитвата за него. Но, за да разбере челоуѣкъ колко струва първата отъ тия двѣ отстъпки, трѣбва да си спомни не само че споредъ проекта католишкитѣ вла-

дци въ България ще бждатъ чужди подданици и, слѣдователно, каквато клетва и да дадатъ, тѣ на всѣки случай ще иматъ задъ себе си нѣкоя отъ великитѣ западни държави, но и това, че Римскиятъ папа има и силата и навика да освобождава всѣки католикъ отъ каквато и да било клетва и задължения, когато прѣдлежи да се прослави светото сѣдалище, и че съ хитросплетената католишка казуистика всѣки католикъ може да се закълне за едно нѣщо повидимому, а въ дѣйствителность клетвата му да се отнася за съвършено друго, така щото всѣки католикъ съ съвършено спокойна съвѣсть може да каже: „езикътъ ми се е клѣлъ, но умътъ ми не“. Клетва, дадена при такива условия, не може да има никаква стойность и не бива да ѝ се дава никакво значение. Молитвата пъкъ за държавния глава която се задължава католишкото духовенство да възнася на български въ врѣме на богослужението, е такава ничтожна награда за грамаднитѣ задължения, които взима България спрямо Папския прѣстолъ съ проекта, щото не заслужава дори ни дума да става за нея, нито да се прѣдвижда въ единъ международенъ актъ, какъвто характеръ ще носи навѣрно договорътъ между България и Папския прѣстолъ, толкози повече, че тоя прѣстолъ като християнско учреждение, не може да откаже да изпълни това, което заповѣдва св. Евангелие.

Но независимо отъ обстоятелството, че прѣдставения отъ Пловдивския католишки епископъ проектъ иска твърдѣ много за Папския прѣстолъ, а въ замѣна не дава нищо на България, той при това има за цѣлъ да добие за католишкото духовенство въ България права не само равни, но дори и по-големи отъ ония, които има Българското духовенство, и да задължи Българското правителство да покровителствува католицизма въ врѣда на православието, нѣщо, отъ което безъ друго ще произлѣзе облъскване по между Българската църква и Княжеското правителство. Проектътъ иска, щото католишкото духовенство да се поддържа отъ хазната и католицитѣ младежи, които ще се посвещаватъ на духовното звание, да се освобождаватъ отъ военната повинность и да се поддържатъ въ врѣме на учението си отъ хазната, права, които съ Екзархийския уставъ сж отстъпени и на Българското духовенство. Но тази равноправность на Католишкото духовенство съ Българското справедлива ли е? За да се оцѣни справедливостта на искането на Пловдивския католически епископъ, трѣбва да се разгледа, какво число прѣдставяватъ подвѣдомственитѣ на Българската църква православни въ Княжеството и какво католицитѣ, отъ което ще се разбере, какво принасятъ тия двѣ религиозни групи за съществуването на Княжеството, и, слѣдователно, дали е справедливо да се приравнятъ тѣ въ всичко.

Споредъ стадалото прѣзъ 1893 г. прѣброяване на населението въ Княжеството, броятъ на православнитѣ излиза на 2,606,786, отъ които, като изключимъ 58,518 гърци, имаме православни християни подвѣдомствени на Българската църква, 2,548,268, когато послѣдователитѣ на Католишката църква сж всичко 22,617, отъ които, като спаднемъ около 6,500 чужденци, живущи повече изъ градоветѣ, добиваме подданици българи отъ католишко вѣроизповѣдане всичко 16,117. Св. Синодъ мисли, че е не само несправедливо, но и обидно де се приравняватъ въ всичко духовенствата на тия двѣ ре-

лигиозни групи, не само защото въ числеността си, та и въ задълженията си тия послѣднитѣ прѣдставляватъ една грамадна разлика, но и за това, че Българското духовенство съставлява неотдѣлна частъ отъ Българския народъ, когато Католишкото духовенство е чуждо за него, прѣданно е на една власть, която нѣма нищо общо съ сѣдбинитѣ на Българския народъ, служи на чужди интереси и е всеизвѣстно съ своята вражда спрямо болшинството на този народъ.

Несправедливостта на прѣдставенитѣ съ проекта на Пловдивския католически епископъ претенции изтъква по-поразително, като се взематъ прѣдъ видъ числото на висшето католишко духовенство въ България, за което имаме свѣдѣния, а така сѣщо и условията, при които това духовенство, висше и нисше, ще служи споредъ проекта. На 2,548,268 души православни християни служатъ единадесетъ епархиални архиереи; ще каже на 230 хиляди души християне се пада единъ архиерей, а на 16,117 католици свещенодѣйствуватъ трима архиереи, единъ въ Пловдивъ, единъ въ Русе и единъ въ Турско за униатитѣ; така щото на всѣкиго отъ тѣхъ се падатъ по петъ хиляди католици. Но Папскиятъ прѣстолъ и съ това число владици не се задоволява, за това съ членъ 1-й отъ проекта си запазва правото да настанява въ България и други епископи, когато въ турско врѣме у Южна и Сѣверна България имаше само единъ владика католишки, Пловдивскиятъ. Тия епископи, като нѣматъ паство, ще се стараятъ да създаватъ такова чрѣзъ прозелитически дѣйствия, послѣдствие на това неминуемо ще се породи сблъскване помежду Българското и Католическо духовенство, толкози повече, че това послѣдното съ силата на прѣдвиденитѣ въ проекта условия си приготвяла почва да служи при обстоятелства много по благоприятни, отколкото Българското. Екзархийскиятъ уставъ опрѣдѣля, отъ колко къщи трѣбва да състои енорията на единъ свещеникъ и какво може той да взима за извършването на всѣка трѣба. Проектътъ за договора, напротивъ, не опрѣдѣля друго условие за съставянето на една католическа енория, освѣнъ волята на Католическия епископъ съ съгласието на Министерството, а за такса на разнитѣ трѣби проектътъ съвършено мълчи; така щото, освѣнъ заплатата, която ще трѣбва да се дава отъ държавната хазна на Католишкото духовенство, на послѣдното се прѣдоставя пълна свобода да събира отъ християнитѣ си каквито иска подаяния. А какви могатъ да бѣдатъ тия подаяния, може лесно да си прѣдстави чловѣкъ, като знае, каква власть упражняватъ католишкитѣ домини върху прѣданнитѣ на католицизма невѣжествени католици българи и колко богато и разкошно живѣятъ тѣ.

Причина за сблъскване между Българската църква и Правителството съставляватъ прѣдвиденитѣ въ проекта права на католицизма въ врѣда на Православната църква, права, които Правителството се задължава да гарантира. Оставяме на страна правото, което иска проектътъ за Католишкото духовенство, да надзирава религиозното възпитание на католишката младежъ въ всички училища, та дори и въ държавнитѣ, и ползата, която може да извлече отъ това право това духовенство въ ущърбъ на Българската църква, като имаме вече примѣръ въ Плов-

дивската мъжка държавна гимназия. Но на какво основание Папскиятъ прѣстолъ иска да му гарантира Правителството възпитанието на роденитѣ отъ смѣсенитѣ бракове дѣца да става по учението на Католишката църква, когато Българската църква, като прѣдставителка на господствуещото въ България вѣроизповѣданіе, не е получила досега отъ Правителството подобно гарантиране? На какво основание Правителството ще запрѣти на Българската църква да не кръщава никой католикъ, както иска чл. 15 отъ проекта? И ако е вѣрно, че Българската църква не прѣкръщавала католицитѣ, както твърди сѣщиятъ членъ, тогава каква смисълъ и какво значение може да има това загадъчно искане на Папския прѣстолъ? И ако Българската църква намѣри нѣкога за благословно и нужно да прѣкръщава кръстениитѣ, да прѣвѣнчава вѣнчанитѣ, да прѣржеополага ржеположенитѣ отъ Католишкото духовенство и въобще да не признава ни едно таинство извършено отъ това духовенство за валидно, както правятъ и други нѣкои Православни църкви, Правителството, по силата на прѣдвидения въ проекта членъ, нѣма ли да бѣде принудено да прѣслѣдва Българската църква? Така сѣщо, какви ще бѣдатъ послѣдствията, ако Правителството се задължи да не допуска на българскитѣ църковни власти да разторгнуватъ единъ бракъ, сключенъ между католици, когато се знае, че, ако единъ католикъ приеме Православното вѣроизповѣданіе и пожелае възъ основа на каноническото право и Екзархийския уставъ да се расторгне сключения съ католикъ неговъ бракъ, желанието му трѣбва да се удовлетвори? И ако поеме такова задължение, Правителството нѣма ли да дойде въ сблъскване съ Българската църква? Отъ казаното дотукъ се види, че има достатъчно причини да се мисли, че приемането на условията, прѣдвидени въ проекта за конкордата, е врѣдително; слѣдователно, трѣбва да се отбѣгне.

Св. Синодъ мисли, че Почитаемото Министерство като се възползува отъ желанието на Папския прѣстолъ за да се урегулира положението на Католишката църква въ Княжеството, може да вземе мѣрки, щото да се прѣкратятъ всички злоупотрѣбления и волности, които си позволява днесъ да върши Католишкото духовенство въ България. Органитѣ на общественото мнѣние толкози пжти сѣ писали за тия злоупотрѣбления и сѣ разгласили такива работи, щото не е възможно Министерството да не се е заинтересувало за тѣхъ и да не е распоредило да се произведатъ нужнитѣ разслѣдвания за отдаванитѣ на това духовенство дѣяния, и, слѣдователно, навѣрно трѣбва да има достатъчни данни, които да оправдаятъ прѣдъ кого и да било, желанието му да прѣкрати тия злоупотрѣбления и да подведе Католишкото духовенство подъ извѣстенъ редъ, който отъ една страна да удовлетворява църковнитѣ и вѣроизповѣдни нужди на българскитѣ подаяници отъ католишко вѣроизповѣданіе и да запазва народно-религиознитѣ имъ интереси, а отъ друга да ограждава и извѣстни държавни интереси. За тая цѣль Министерството има право и длъжностъ да изисква, щото хора, които изпълняватъ въ държавата длъжности отъ общественъ характеръ, да сѣ мѣстни подданници и съ надлежна подготовка. Споредъ това би трѣбвало всички духовни лица, които служатъ на мѣстнитѣ католици българи, да сѣ по поданство и националностъ българи

така също както и въ всички западни Европейски държави Католишкото духовенство по подданство и националност принадлежи на същия народъ, комуто и служи. По числеността си същото духовенство би трѣбвало да е съразмѣрно съ броя на католицитѣ мѣстни поданици въ България, като се опрѣдѣля, отъ колко къщи да състои всѣка енория, та да не става нужда за откриването на всѣка енория отъ разни особни ходатайства, на които често пѣти и най-силната воля не може да противостои. (ъ опрѣдѣление броя на служащитѣ въ България на католишкото вѣроизповѣдание лица ще може да се положи граница и на наплива на сумма духовни католишки лица отъ мъжки и женски полъ, които споватъ изъ България и отварятъ съ пропагандическа цѣль разни учреждения и въ ония дори мѣста, гдѣто католицитѣ се броятъ на прѣсти. Въ добръ разбиранитѣ грижи на Правителството влиза и това, да опрѣдѣли какво да взиматъ католишкитѣ духовни лица отъ християнитѣ си за своето служение и да не налагатъ безъ рѣшение отъ надлежния католишки духовенъ съдъ на никой католикъ какво и да било духовно наказание. Съ първото отъ горнитѣ двѣ положения българскитѣ подданници отъ католишко вѣроизповѣдание ще се отърватъ отъ непосилнитѣ подаяния, които даватъ на духовнитѣ си служители, а при това и отъ задължителнитѣ присмъртни дарения въ полза божемъ на църквитѣ си, дарения, които тоже служатъ за поддържане на Католишкото духовенство. Съ второто же, може би, ще се прѣкратятъ ония духовни наказания, налагани отъ християнитѣ за мерзостни работи, които се пооткриха довѣждѣ прѣди нѣколко години прѣдъ Русенския Окръженъ Съдъ и които, ако бѣха извършени отъ православни духовни лица, веднага биха дали справедливъ поводъ да се взематъ надлежнитѣ мѣрки за наказание виновнитѣ и за прѣкратяване злото.

За да се осъществи единъ редъ съобразенъ съ горнитѣ указания, Св. Синодъ не мисли, че е нужно да се сключва договоръ отъ международенъ характеръ за свободното упражнене на Католишкото вѣроизповѣдане въ Богохранимото Княжество, защото мѣстнитѣ закони гарантиратъ на всички български граждани пълна вѣроизповѣдна свобода, и защото се вижда странно, Правителството да контрактира съ една външна власть за условията, при които мѣстнитѣ подданица ще упражняватъ вѣроизповѣданието си. Ако се сключи договоръ съ Папата за вѣроизповѣдната свобода на католицитѣ въ България, не е чудно да поискатъ Султанътъ и Цариградскитѣ патриархъ да сключатъ такива же договори: първиятъ за мусулманитѣ, а вториятъ за своитѣ подвѣдомствени, живущи въ България.

Семинариститѣ и правото за учителствуване.

Бързо и съвсѣмъ мълкомъ извършеното утѣснение на семинариститѣ да бждатъ народни учители трѣбваше да получи надлежно разяснение отъ Министерството на Народното Просвѣщение. Това министерство трѣбваше да разясни не само на заинтересованитѣ, но и на обществото, кои сж били побудителнитѣ причини и просвѣтнитѣ интереси, що сж диктували такава една рѣшителна мѣрка. Подобно едно разяснение — искрено и

обстойно — би поправило не само единъ по-раншенъ грѣхъ (— че прѣди да се пристѣпни къмъ промѣната, не се сондира и извѣсти заинтересованото мѣсто и обществото), но и би хвърлило свѣтлина тамъ, гдѣто не е отъ интереса на никого да се блуждае въ тъмнина. За похвала, органътъ на туй министерство „Училищенъ Прѣгледъ“ (за февруарий т. г.) не се направи оглушки и дава необходимото по прѣдмета разяснение.

На стореното утѣснение на семинариститѣ може да гледа кой какъ иска. За насъ въпросътъ е отъ жизненъ интересъ. И приятно ни е, поради това, че ни се дава поводъ отново да се повърнемъ и изкажемъ по въпроса.

За да оправдае мѣрката на Министерството на Народното Просвѣщение спроти семинариститѣ, „Училищенъ Прѣгледъ“, по аналогия, се позовава прѣди всичко на чл. 71 точка 4 отъ Екзархийския Уставъ. Тоя членъ отъ Екзархийския уставъ изисквалъ отъ кандидата за свещеникъ специално богословско образование („да носи свидѣтелство, че е свършилъ образованието си въ духовно училище“), слѣдователно, и Министерството на Народното Просвѣщение било при пълната „справедливостъ“ да изисква отъ кандидатитѣ за учители специална педагогическа подготовка. Ergo, безусловното прѣдпочитане на педагогиста прѣдъ семинариста било „съвсѣмъ умѣстно и полезно въ областта на народното просвѣщение“. Колкото аргументътъ на пръвъ погледъ и да е съ извѣстна доказваща сила, толкова е той слабъ и нищоженъ щомъ като работата се разгледа по-обстойно и по същество. Намъ се щѣ да мислимъ, че въ случая дългъ се налагаше на „Училищенъ Прѣгледъ“, като говори за т. 4 отъ чл. 71 на Екзархийския уставъ, да споменѣше и за *заблѣжката* къмъ тоя членъ. А отъ тая заблѣжка се вижда, че и *не* семинаристи могатъ да бждатъ свещеници и то даже въ окръжни и околийски градове. И тая възможность се дава на несеминариститѣ безъ всѣкакви утѣснения. Приета ли е еднажъ общата кандидатура на несеминариста, той може да кандидатира въ тая или оная енория наравно съ семинариста, безъ Св. Синодъ да обвързва рѣцѣтъ на църковното настоятелство и енорияшитѣ, че тѣ сж длъжни да избератъ прѣдъ несеминариста — семинариста, и безъ по-нататкъ Св. Синодъ да се занимава по същество съ кандидатурата на избрания кандидатъ (изключая, естествено, редовността на избора). И въ дѣйствителность $\frac{1}{5}$ отъ свещеницитѣ съ срѣдне образование сж не семинаристи. Отъ дѣ тогава по аналогия съ т. 4 на чл. 71 отъ Екзарх. уставъ да се обясни промѣната на Министерството на Народното Просвѣщение спроти семинариститѣ въ правото имъ да учителствуватъ? А отъ дѣ да се обясни особено онова мистериозно по съществото си ограничение, щото свършилитѣ гимназия и духовна семинария да се назначаватъ за врѣмени учители само съ *разрѣшението* на Министерството на Народното Просвѣщение? Ние не искаме да се впускаме въ психологически размисления по това послѣдното ограничение, защото, надѣваме се, че и безъ туй респективното мѣсто ще угади, каква е мисълта ни.

По тая точка, обаче, струва ни се, ние съ пълно „право“ и „справедливостъ“ можемъ и трѣбва да запишаме: гдѣ лежи тая говорена „справедливостъ“, щомъ семинариститѣ въ правото за учителствуване се поставятъ

на послѣдне мѣсто. Ние бихме се и съгласили за минутка, че педагогиститѣ трѣбва да се прѣдпочитатъ прѣдъ семинариститѣ, защото повече и по-добрѣ изучавали педагогиката. Добрѣ. Мѣрилото за учителска способностъ е, значи, изучаването на педагогическата наука. Питаме сега: каква „справедливостъ“ е ръководила Министерството на Народното Просвѣщение, когато въ правото за учителствуване, съгласно текста на закона, то поставя гимназиститѣ прѣди семинариститѣ? Да се дава прѣднина на гимназиста (безъ всѣка педагогика), а се поставя послѣ него изучаващиятъ педагогиката семинаристъ, по нашитѣ поне понятия, е отсъствие на всѣка справедливостъ.

„Пристрастие“ и „несправедливостъ“ виждаме ние и въ цѣлата процедура на въпросната промѣна. Учил. Прѣгледъ“ се осланя главно на това, че въ новата семинарска програма обема въ изучаването на педагогиката билъ тѣй намаленъ, какво подготовката на семинариститѣ за народни учители съвсѣмъ не можала да се сравни съ оная на педагогиститѣ. Ако, наистина, на това обстоятелство е било главно обрнато внимание въ Министерството на Народното Просвѣщение, то ние пакъ питаме: отъ гдѣ черпи Министерството тия свѣдѣния? Ние сме на мнѣнието, че всѣки законъ се промѣня само въз основа на точни и положителни свѣдѣния и нужди. Кои сѣ тия свѣдѣния? Кои сѣ тия наложителни необходими? Неужели и това е справедливостъ: да се прѣдприеме утѣснение на редица български синове еднакво съ другитѣ равни прѣдъ закона и държавнитѣ блага въз основа на такива фамозни основания и свѣдѣния, че „не разполагаме съ факти“, „категорично не можемъ да се произнесемъ“? Кое прѣчеше на Министерството на Народното Просвѣщение, прѣди да пристѣпи къмъ въпросната спроти семинариститѣ промѣна да „разполага съ факти“, за да можеше „категорично да се произнесе“ и чакъ тогава да върши „категорични промѣни“? Твърдението, че за педагогиката било опрѣдѣлено въ IV класъ само 1 часъ и че въ послѣднитѣ два класа семинариститѣ тѣй усилено трѣбвало да се занимаватъ съ специални богословски науки, та не щѣли да иматъ врѣме за достатъчното изучение на педагогиката — сѣ прѣдположения, непочиващи на никакви основания. Намъ се струва, че въз основа на „прѣдположения“ никдѣ се въ свѣта закони не измѣнятъ. Но защо „Учил. Прѣгледъ“, като знае, че въ новата програма за педагогическитѣ училища психологията, логиката и етиката се числятъ къмъ педагогиката, а сѣщо трѣбва да знае, че и въ семинарията тие прѣдмети се изучаватъ, все пакъ не споменува ни дума за тѣхъ? Само за да може да се каже, че педагогиката до V класъ на семинарията се изучавала *единъ* часъ седмично? По такъвъ начинъ „справедливостта“ на едно дѣло се не доказва.

Ние искаме да знаемъ, че изучението на педагогиката въ духовната семинария не е тѣй злѣ поставено, както връзъ основа „прѣдположения“ и „догадки“ „Учил. Прѣгледъ“ и хората около него твърдятъ. Спаднатъ ли се 5-тѣхъ часа по психология, логика и етиката, които семинариститѣ сѣщо прѣминаватъ, оставатъ по педагогика въ педагогическитѣ училища 19 часа. Въ четвъртокурсното Богословско училище за педагогиката бѣха отредени 12 часа. Щѣмъ сѣщо да знаемъ, че тия часове по

педагогиката не ще бѣдатъ намалени. Разликата, значи, при 23 часа е — 7. Но не въ това трѣбва да се вижда педагогическото „нешастие“ и неподготвеностъ на семинариститѣ. И при 17-тѣхъ часа семинариститѣ ще могатъ тѣй да прѣминатъ и усвоятъ всичко *сжщественно* отъ педагогиката и основнитѣ ѝ науки, както това съ успѣхъ струваха семинариститѣ отъ IV-то курсното Богословско училище. А и тогава имаше една разлика въ изучението на педагогиката отъ 7 часа: въ педагогическото училище 19, въ Богословското 12. И при все това *самото Министерството на Народното Просвѣщение* при държавнитѣ изпити констатира, че семинариститѣ не само въ нищо не остоятъ по назадъ отъ педагогиститѣ, но се оказаха и по-способни и развити отъ тие послѣднитѣ, изучаващи педагогиката 7 часа повече. Не тая малка и почти нищожна разлика е, която изисква затварянето отворенитѣ до сега училищни врати за семинариститѣ, излизащи при сегашния курсъ на семинарията съ по-солидно и по-закръглено общо образование отъ самитѣ педагогисти.

Ако Министерството на Народното Просвѣщение искаше да изпълни „всѣка правда“ спроти семинариститѣ, трѣбваше при туй положение и разяснение на работата съвсѣмъ да не бута досегашнитѣ имъ права за учителствуване. Още повече, че ако тѣй радѣе за истинското народно образование и педагогическата подготвеностъ на учителитѣ, то има всѣкога пълната възможностъ да провѣри тая подготвеностъ и на семинариститѣ чрѣзъ държавния изпитъ, както се прави, съгласно цитирания отъ „Учил. Прѣгледъ“ 71 чл. на Екзархийския уставъ, съ несеминариститѣ кандидати за свещеници.

Туй е истината и правдата.

И ние се надѣваме, че както Св. Синодъ, тѣй и семинариститѣ ще настояватъ за туй законно и напълно справедливо разрѣшение на въпроса.

Д-ръ Стеф. Цанковъ.

Приготвяне за пастирско служение.

Пастирството е особено служение. И като та кѣво, отъ тѣзи, които желаятъ да се посветятъ на това дѣло, се изисква и особено приготвяне. Приготвянето е най-важния прѣдметъ за кандидатитѣ на пастирството. Най-главнитѣ условия за успѣха на това служение се заключаватъ въ живота и умѣнието или знанието на пастиря. Заради това и приготвянето трѣбва да е насочено най-вече къмъ *живота и знанието* на послѣдния.

Пастирството е дѣло, което борави съ нравственото и духовно прѣбраждане. И лицето, което ще заема мѣстото на пастиря, трѣбва най-напрѣдъ да провѣри и узнае размѣра на своитѣ нравствени сили, които ще му помагатъ въ това дѣло. Трѣбва да измѣри и изпита своята любовъ и прѣданостъ къмъ това служение да се увѣри и усили своето настроение къмъ пастирството. Необходимостта отъ тая прѣдварителна подготовка и изпитване на собственитѣ си нравствени сили се диктува отъ трудността на това свещенно дѣло, което на „земята се върши, а на небето се *утвърждава*“. Примѣритѣ: на Спасителя, Който се приготвявалъ за

туй служение, а за специално обмислюване на бждация си пастирски подвигъ постилъ 40 дни въ пустинята; на апостолитѣ, — които много сж се готвили съ Христа Спасителя, и специално прѣди зпочването на пастирското имъ служение съ постъ и молитва. (Дѣян. 1, 14) и, най-сетнѣ, знаменититѣ отци на църквата, които, и въ уединение, въ постъ и молитва чрѣзъ работене върху нравствената си личност, и чрѣзъ науката—върху развитието на ума си, се готвили усилено за това служение, ни показватъ, че прѣдварителното подготване къмъ това дѣло е твърдѣ важна работа.

И дѣйствително, свѣтилникътъ, който ще трѣбва да се тури на свѣщника, трѣбва да бжде съ чисто гориво елей или воскъ, за да даде *свѣтлина*, която да *освѣтлява цѣлата къща*. Въ противенъ случай той не ще гори, свѣтлина нѣма да има, а ще изпуща меризливъ димъ, който ще трови живущитѣ въ къщата. Пастирътъ ще бжде свѣтилникътъ на една енория, на много къщи, на още по много вѣрващи; какъ ще се рѣши той да застане между тѣхъ, ако прѣдварително не се *запаси* съ нравствена мощъ и религиозна чистота? Той ще е обязанъ да учи и наставлява енорияшитѣ си въ истинитѣ на вѣрата и спасението; какъ ще стори това, ако той прѣдварително не е наученъ и утвърденъ въ тѣзи истини? Ако всички въ свѣта, които заематъ нѣкаква служба, или каквото и да било изкуство, прѣдварително се приготвяватъ и дълго размишляватъ върху бждацията си работа, то калко по вече и по-отдалече трѣбва да се готви оня, който иска да се нагърби съ едно твърдѣ високо служение споредъ назначението си, твърдѣ многострано по работата си, а по изпълнение много по-трудно отъ всѣко друго, дѣло? Тѣй че желающиятъ да се посвѣти на пастирско служение трѣбва да се приготви прѣдварително всестранно, а най-вече въ *нравствено-религиозно* и *умствено* отношение. Той трѣбва да се почувствува способенъ прѣдварително да отговори на въпроса: *можета ли пити чашу, юже Азъ имамъ пити, или крещениемъ, имже Азъ крещаяся, креститесе?* (Мат. XX. 22): *мога, готовъ съмъ*. Ала, прѣди да се каже тоя рѣшителенъ отговоръ, се изисква дълга и усилена работа върху себе си. И кандидатътъ е длъженъ най-напрѣдъ да обърне внимание върху живота си.

Приготовление на живота. Отдѣ трѣбва да се почне изправлението на живота? Това зависи отъ собственото естествено настроение на кандидата. Не малко зависи то и отъ степенъта на образованието и умственото му развитие. Въ всѣки случай подготовката на живота си, за пастирска служба, кандидатътъ трѣбва да почне съ собственото си увѣщание къмъ нравствено изправление, съ оставане прѣдишния животъ и почване на новъ такъвъ. Тоя примѣръ намираме у великия пастиръ, блаженнаго Августина. Той самъ е почналъ своето приготовление по тоя начинъ. Измѣнението начина на живота — това е най-важното дѣло за бждещия пастиръ. Първиятъ тоя актъ, въ бждеще, ще му дѣде оная нравствена сила да пригласява властно пасомитѣ си да *оставятъ първия животъ на вѣтхия чловѣкъ, който тлѣе въ похотитѣ на страстѣта, да обновятъ духомъ ума си, и да се облякатъ въ новия чловѣкъ, създаденъ по Бога*

въ правда и въ прѣподобие на истината (Ерес. IV 22—24).

Съ духовно-нравственото прѣбраждане, гдѣто вѣрата играе най-голѣма роля, вниманието на бждещия пастиръ трѣбва да бжде насочено къмъ вѣтрѣшното си урѣждане на религиозния животъ. Религиозното *настроение* на пастиря има голѣмо значение въ дѣлото на духовното възбраждане. Отъ друга страна, отъ постоянната мисль за религията на доброто, постепенно може да се обработатъ онѣзи чисто индивидуални черти на християнскитѣ добродѣтели, съ които трѣбва да е украсенъ животътъ на християнския пастиръ. Нравствената чистота, благочестието и пр. иматъ своята сила въ дълбоката, неполебима вѣра въ чудния Актъ на изкуплението и бждация животъ, гдѣто *правѣдниците сияятъ яко свѣтила*. Слѣдъ като готвещий се къмъ пастирското дѣло почувства, че обладава тая религиозност, нравствена чистота и пр. у него лесно може да се явятъ и обработатъ и ония черти на духа, които ще го свързватъ съ бждещето паство: *любовта и състраданието*.

Но развитието на духовния животъ, както по отношение къмъ самага себе, тѣй и къмъ ближнитѣ, е особенъ даръ, както е особенъ даръ всѣко едно нравствено-религиозно качество. Заради това тѣзи дарове трѣбва да се приобрѣтаватъ, да се усилятъ и разцвѣтватъ. Най-главното срдѣство за обладаването на тѣзи дарове, на благочестивия и праведенъ животъ, е *молитвата*. Отъ своя страна и молитвата е единъ отъ най-цѣннитѣ дарове. Бждещиятъ пастиръ трѣбва да се постараетъ да усвои този даръ, съ който ще може само да закрѣпи всички други, които ще му сж потрѣбни за великото служение. Пастирътъ, въ приготвителния периодъ къмъ това служение, чрѣзъ дълговрѣмененъ подвигъ, трѣбва да създаде въ себе си единъ видъ молитвена стихия, способностъ, да се възнася духовно на небето, прѣдъ Прѣстола на Бога, въ задгробния животъ, отдѣто ще черпи ободрение и сила при трудноститѣ на бждещето дѣло. Въ противенъ случай, ще се окаже не способенъ да пие чашата на пастирството.

За да се допълни религиозно-нравствениятъ животъ, както изисква това дѣлото на пастирското служение, кандидатътъ за това послѣдното трѣбва да усвои и се стараетъ да изпълнява точно заповѣдитѣ на блаженствата (Мат. v). Накитенъ съ тѣзи чудни добродѣтели, животътъ на бждещия пастиръ ще блѣсне съ своето високо духовно настроение, и ще потрѣбва широко поле за работа. Така той ще бжде напълно приготвенъ за пастирското служение, гаранция за което ще му служи собствениятъ му животъ, както и охотното свидѣтелство отъ *внешнихъ* (1 Том. III 7).

И тѣй, приготвението на живота къмъ пастирско служение се заключава въ духовно-нравственото обновление; въ усвояванието дълбокото таинство на вѣрата; въ изработването въ себе индивидуалнитѣ черти на християнскитѣ добродѣтели: *нравствената чистота, благочестието* и пр. и въ разгоряването въ душата на ония духовни дарове, каквито сж *любовта и състраданието къмъ другитѣ*. Или изобщо-усвояването и изпълнението на Христовитѣ заповѣди за блаженствата, като главно срдѣство за всичко това се употреби дълбоката, сърдечна и постоянна молитва. Така той

стъпва въ пътя на чистотата и богомислието, което ще го води къмъ подготовлението си и въ умствено отношение.

Приготовление на ума за пастирско служение. При всичко, че нравственитѣ качества на пастиря заематъ първото мѣсто въ пастирското служение, — като дѣло, което напълно принадлежи къмъ областта на душата и съвѣстѣта, — въ днешне врѣме, само съ тѣхъ, то би се извършило наполовина. Потрѣбно е редомъ при нравственитѣ да бждатъ и умственитѣ качества. Въ днешния вѣкъ на скептицизма, тѣзи послѣднитѣ добиватъ пълното си значение. При-все че пастирското служение не лежи въ областта на човѣшкия разумъ, (но въ истини, които сж прѣдметъ на вѣрата), все пакъ, защото тѣзи именно истини сж истинско знание, пастирътъ е обязанъ да се стреми да въведе въ всѣкиго свѣтлината на познанието Христово.

Поради това и приготовление къмъ пастирското служение е потрѣбно и въ умствено отношение. Нравственитѣ качества на пастиря служатъ за *картинна поука* на пасомитѣ, умственитѣ за *словесна*. — Ако за развитието на първитѣ е потрѣбно духовно-нравствено обновление, за вторитѣ е необходима пастирска любознателностъ. Но, както развитието на нравствения животъ не трѣбва да се спрѣ съ приеманieto на священството, тѣй и образованието и развитието на ума не трѣбва да се спрѣ съ свършването на Семинарията Той трѣбва да се стреми къмъ обогатяване съ научни знания и, разбира се, не само въ областта на Богословието. Свѣтската наука не по-малко може да му помогне да *богословствува*. Въ всѣки случай неговитѣ знания трѣбва да закрѣпватъ и се развиватъ, прѣди всичко, въ четението на словото Божие. *Изсмѣдайте писанията, защото въ тѣхъ мислите че ще имате животъ вѣченъ* (Иоанъ V, 39) — казва Спасителтъ. „*Се естъ животъ вѣчний, да знаютъ Тебе единого истиннаго Бога и егоже послалъ еси Исуса Христа* (XVII, 3). Словото Божие е истинското, положителното знание, съ което кандидатътъ за пастирството може да развива не само умственитѣ си способности, но и да поддържа нравствената си висота.

Почти цѣлия си животъ пастирътъ има да прѣвара въ борба съ злото. Нему е потрѣбно да знае законитѣ на тая борба. А тия закони — почти въ всякиѣ книги на священото писание — сж изложени съ една чудна ясностъ. Но особено картинно тая борба е изложена въ Евангелието на апостола на Любовта. Писмата на сщия апостолъ, а особено онова на ап. Павла къмъ Коринтянитѣ, както и творенията на Св. Отци, особено Иоана Златауста и Григория Богослова, сж истинско пособие за добиване знание за готвицитѣ се къмъ пастирството. Отъ тукъ може да се почерпи онова знание и умѣние, да се разрѣшаватъ извѣстни недоумѣния при бждещото пастирско служение. Затова, въ изучаванieto на священото и светоотеческото писание, най-вече, трѣбва да се прояви любознателността на бждещия пастирь.

Подиръ това, той трѣбва да обогатява своя умъ съ знания и отъ другитѣ науки. Но защото специалната негова работа ще бжде духовниятъ животъ и нравственото свършенство на паството, потрѣбно е да насочва вниманието си най-вече въ изучаването на свършенитѣ

прави, за да може да избрѣтава срѣдства да влияе на тѣхъ. Неговата любознателностъ въ тоя случай може да се насочи къмъ изящната литература, наша и прѣводна. Тукъ ще намѣри всевъзможнитѣ нравствени падения, и нравствени възраждения; може да изучи религиозното свърѣменно настроение и да усвои — съ отвѣтни знания на живота, които все пакъ при бждещето служение, ще му сж необходими. Не по-малко знания могатъ да бждатъ усвоени и при внимателното наблюдение на ежедневиия животъ съ неговитѣ скърби и радости, смѣхъ и сълзи.

Изповѣдническо и проповѣдническо приготовление. Нашиятъ вѣкъ се отличава съ нравствената неустойчивостъ на хората, даже и дълбоко вѣрвацитѣ. Това обстоятелство много затруднява успѣха на пастирското дѣло. Случаитѣ да се събиратъ извѣстни кржжози отъ двата пола и да изказватъ цинично оскърбление за вѣрата и Божеството, сж вече обикновенни. Въ други пъкъ кржжози на „вѣрващи“, често пъти се слуша да се критикува църквата съ нейнитѣ наредби и установления. Явно е, че и единитѣ и другитѣ вършатъ това подъ влиянието на духа „мира сего“. Ето тукъ бждещиятъ пастирь трѣбва да се упражни въ борбата съ тоя „духъ“. Приготвенъ нравствено и умствено, той не трѣбва да се крие отъ обществото. Неговиятъ изповѣднически подвигъ собствено трѣбва да почне отъ тукъ. Той е длженъ да излага истината всѣкъждѣ, гдѣто му се случи да забѣлѣжи, че съ нея се отнасятъ леко и прѣнебрежно. И по тоя начинъ да възпита въ себе си онова изповѣдническо настроение, отъ което главно ще зависи успѣхътъ на пастирското дѣло. За строго осжждане сж онѣзи, които, при хулитѣ и нападкитѣ върху Истинитѣ и Църквата отъ страна на маловѣрващи и скептици, мълчатъ и „почти“ даватъ съгласието си на тѣхната мисль. Особено пъкъ, когато подиръ нѣколко врѣме се рѣшаватъ да искатъ дара на священството. Священството е, прѣди всичко, *изповѣдничество* на Истината Божия, и подиръ това служение на Бога. Бждещиятъ пастирь прѣди да бжде служителъ на Бога, трѣбва да е приготвенъ винаги да Го изповѣдва прѣдъ челоуѣцитѣ. *Всякъ убо иже исповѣсть Мя прѣдъ челоуѣки, исповѣмъ его и Азъ прѣдъ Отцемъ моимъ, иже естъ на небесѣхъ. А иже отвержется Мене прѣдъ челоуѣки, отвергуся его и Азъ прѣдъ Отцемъ моимъ, иже естъ на небесѣхъ* (Мат. 10, 32.33). Ако това е казано изобщо за всѣки вѣрващъ християнинъ, то колко по-вече трѣбва да бжде изповѣдникъ на Божествената истина оная, който се приготовлява да бжде служителъ на това учение? Образованието и умственото му развитие трѣбва да се проявятъ най-напрѣдъ въ чисто и дълбоко изповѣдническо настроение, което не може да не изкаже истината прѣдъ каквито и да било учени атеисти.

Но истинското изповѣдничество нито може, нито трѣбва да се ограничава само въ теоретично изповѣдване на истинското битие Божие и на непостижимото за човѣшкия умъ изкупление. Изповѣдничеството трѣбва да се прояви, съ особена сила, въ нравствената област на човѣшкия животъ. Тукъ то е много по-трудно отколкото при-теоретичното изповѣдание. Винаги е било, па и сега е сщщото, че нравственитѣ принципи, нравственитѣ добродѣтели се нарушаватъ често пъти и отъ

вѣрващи хора. Евангелието най-добъръ ни говори за това. Напр. книжниците и фарисеитѣ никога не сж се усъмнявали въ битието Божие И при все това сж били съмнителни въ нравственитѣ добродѣтели. Вѣрвали тѣ въ Бога, но вършили всичко по волята на дявола. Спасителътъ ги нарѣкалъ *синове на дявола* и свършено чужди, по нравственитѣ си добродѣтели, на Бога (Иоан. V, 37). Алчността, насищана по несправедливъ пѣтъ; користолюбието, задоволявано съ измама; фалшификацията, подкупничеството, лицемернето и пр безнравствени сдѣлки и сега често пѣти се вършатъ отъ инакъ вѣрващи християни. Много пѣти се случва бждещиятъ пастиръ да бжде неволно свидѣтель на тѣзи работи. Пригответъ ли е той нравствено да изповѣдва истината и да изобличи безнравственото дѣяние? Ето тукъ се иска умѣние и изкуство за да острани порока и замѣсти съ добродѣтелта. Трудно е да се защитава истината прѣдъ богоборцитѣ, но никакъ не е по леко да се защитаватъ нравственитѣ добродѣтели прѣдъ ония, които правятъ компромисъ съ съвѣстѣта си. Заради това и бждещиятъ пастиръ трѣбва, въ единия и другия случай, да бжде еднакво пригответъ къмъ изповѣдническото дѣло. По тоя начинъ той и съ ума си и волята си ще се покланя на Христовия законъ, законътъ на истината и справедливостѣта.

Обаче пригответелната дѣйностъ на кандидата за пастирство и тукъ не трѣбва да се ограничи. Напротивъ, отсега тя трѣбва да взима все по-широкъ и голѣмъ кръгъ. Между другитѣ видове умствени и нравствени упражнения трѣбва да стои на видно мѣсто и упражнението въ проповѣждане на Словото Божие. Чрѣзъ това упражнение той, най-напрѣдъ, ще привикне на свободно публично говорене, и не ще се стѣснява и засрава, когато поеме напълно игото Христово, да възвѣщава истината. Освѣтъ това, съ проповѣдѣта, като тѣсно свързана съ истинитѣ на вѣрата, ще помага самъ на себе си за по-точното имъ уяснение. Една публична проповѣдъ изисква прѣдварително обмисляне и изучаване. А това именно е и много важно за онѣзи, които сж заети съ приготовление къмъ пастирското служение. Блаж. Августинъ е прѣвиятъ отъ знаменититѣ пастири, който най-съзнателно е прѣминалъ това приготовление. „Азъ не бихъ говорилъ — казва той — но, защото Словото Божие, бидейки вътрѣ, бива по-малко-дѣйно, а когато се проповѣдва на другитѣ, расте, и за проповѣдника и за слушателитѣ, както нѣкога петтѣхъ хлѣба, кога почнали да ги раздаватъ на народа, то и азъ се рѣшихъ да раздѣлямъ съ тебе трошицитѣ на своето размисление“. Съ благословието и разрѣшението на официалнитѣ прѣдставители на църквата, кандидатътъ може и трѣбва да дѣли своитѣ здрави знания за вѣрата и благочестието съ християнитѣ, които жадуватъ за духовна и нравствена храна. Въ урѣжданитѣ публични сказки и литературни събрания, той, чувствувайки себе подготвенъ, прѣспокойно може да взема активно участие, даже съ свѣтско богословствуване. Защото нѣма област, наука или изкуство въ живота, гдѣто да не личи ясно прѣстѣтъ на Промислителя. Достатъчно е той да притежава духовнитѣ очи, които да виждатъ тоя прѣстѣтъ и да могатъ да говорятъ за него. Блаженъ е, разбира се, оня, който вижда Бога въ природата и може да го прославя въ науката, но още по

блаженъ е оня, който го славослови и който му се прѣкланя въ откровението. Заради това нека бждещиятъ пастиръ се пригответи да го проповѣдва и по единия и по другия начинъ и съ това само ще улесни пастирското служение и ще разпространи повечко Божието дѣло, Божието царство на земята.

Архимандритъ Неофитъ.

Писмо до редакцията.

Господине Редакторе,

Молимъ да помѣстите въ почитаемий Ви вѣстникъ слѣдното ни антрефиле:

Тази година въ селото ни Кортенъ, Н.-Загорска околия, е назначенъ за учителъ нѣкой си П. Ст. Шехановъ, отъ с. Шипка, Казанлъшка околия, свършилъ прѣзъ 1902 год. Самоковското Богословско училище на държавна стипендия. Имали сме много учители, но като този ни учител (Шехановъ) не сме имали; ходили сме по разни градове и села, но подобенъ нему не сме срѣщали. Ей сега ще се увѣрите въ това.

Шехановъ, прѣди всичко, се отличава съ добъръ характеръ, съ много добри качества — той е единъ скроменъ младежъ; въ него че се забѣлѣзва ни най-малко гордостъ съ незлобиво сърдце, много е и учтивъ. Както колегитѣ му, така и ученицитѣ и хората го обичатъ за благия му характеръ, между населението се ползва съ репутация; до сега не сме чули да се говори за него лошо, да го укориватъ; напротивъ, — на всѣкъдѣ ще чуете похвали за него, да го посочватъ за примѣръ. Той се доста занимава, въ дома му или въ училището ще го заварите постоянно да чете или пише; натрупалъ е масата си съ доста книги, а най-вече — съ богословски, педагогически и философски. Въ учителскитѣ си работи е доста акуратенъ и точенъ. Врѣмето за него е скъпо и златно, той го много цѣни и не губи. Въ него се забѣлѣзва талантъ къмъ рисуването.

А най-важно е да забѣлѣжимъ, че той пѣе въ Църква, че е основалъ въ едно скоро врѣме хоръ отъ ученицитѣ на IV отдѣл. и I класъ, а освѣтъ това, нѣкой отъ ученицитѣ пѣкъ четатъ апостола и символа на вѣрата. Хорътъ за прѣвъ пѣтъ пѣ на 4/XII 905 г., а отъ тогава до сега вече е пѣлъ доста пѣти. Не по-малко е важно да се забѣлѣжи и това, че Шехановъ стана нѣколко пѣти да държи рѣчи въ Църквата ни. Съ всичко това той привлича вниманието на мало и голѣмо, прави, щото Църквата да се пълни съ безбройно много боготомци. Тѣй че, съ малко думи казано, той е много добъръ и трудолюбивъ, на мѣсто учителъ, стои на висотата на своето високо звание — народенъ учителъ. Но такива то учители много нарѣдко се срѣщатъ. Поради този си добъръ характеръ, заради добритѣ си душевни качества, заради трудолюбието си и добритѣ си дѣла, е спечелилъ обичта на всички. И кой може да рече на бѣлото черно, на хубавото лошо?

Не стига това, но Шехановъ е държалъ прѣзъ коледната учителска Окол Конференция рефератъ, който билъ доста обширенъ, по въпроса: „религиозно нравственото възпитание въ основното училище.“ Чрѣзъ този си рефератъ той се явява на сцената прѣдъ учителитѣ-

социалисти и разглежда въпроситѣ: какво е религиозно нравственото възпитание въ основнитѣ ни училища, какъ е поставено, какъ е игнорирано и че е само нравствено, и какво трѣбва да бѣде; най накрай много ясно имъ е доказалъ великото значение на религиозно-нравственото възпитание, на Христовото учение въ училището и обществото. *)

Всичко това ни кара да се радваме и похвалимъ Шеханова, а тъй сѣщо да заговоримъ прѣдъ свѣта. Мислимъ, че сме въ правото си, като изповѣдваме една истина И дѣйствително, трѣбва ли да се мълчи, да се таи истината? Не, ще кажемъ ние.

Ето ви единъ добъръ, примѣренъ учителъ и, както се научаваме, бѣдещъ Христовъ пастиръ.

Всѣка почти година изъ машинитѣ на педагогическитѣ училища гимназиитѣ и семинариятъ се изхвърлятъ доста учители, но рѣдкѣ сѣ подобни нему.

Честитъ и блазѣнъ на този градъ или това село, гдѣто има учители или свещеници като Шехановъ.

Желателно е, щото Св. Синодъ да насърчава такивато учители и се погрижи за тѣхъ, като ги възнагради съ добри мѣста за учителствуване, или, ако желаятъ свщенически санъ, да имъ даде добри енории, а не както Шеханова — да бѣде 3 год. въ села безъ църкви да се скита изъ разни зетжитени селца, не подхождащи за него.

Прочее, напрѣдъ, напрѣдъ, по истиний пѣтъ, Шехановъ! Пѣтъ, по който сте тръгнали е правъ — води къмъ Царството Божие. Вървѣте по примѣра на Великия учителъ—Христа. Само отъ подобнитѣ Вамъ народътъ съ право може да очаква нѣщо добро, ще бѣде избавенъ отъ рел.-нрав. разтлѣние. Народътъ ни Ви вика за помощъ противъ рушителитѣ на всичко—социалиститѣ (въ разни форми: тѣсни, широки и пр.) Борбата е велика и благородна! Не съ революция, — съ топове, съ пушки, а съ перото и словото. Народътъ ще Ви оплете вѣнецъ отъ рози, ще Ви помогне, ще бѣде съ Васъ. Нищо да Ви не смущава и отчайва.

Г-да учители, моля, послѣдвайте примѣра на този учителъ!

Дано Богъ, за въ бѣдеще ни изпрати доста такива учители, защото България има крайно голѣма нужда; полето е широко, работницитѣ сѣ малко.

Напрѣдъ, прочее!

Село Кортенъ, 15 февр. 1906 год.

Нѣколко селени.

Нещастна лѣвица на духовенството у насъ.

Както и трѣбваше да се очаква, анонимнитѣ писма въ в „Народно Единство“, които въ своето ничтожно меншество съставляватъ опозицията на църквата въ България, се почувствуваха избличени отъ адресува-

*) Нѣкои и други учителчета-социалисти сѣ възнегодували, сѣ се опълчили срѣщу него, но той съ много малко думи, имъ затворилъ устата, ги е укротилъ, ги е оборилъ. На негова страна сѣ били по-вечето отъ учителитѣ и Окол. Учил Инспекторъ—Добри Атанасовъ (единъ много добъръ и на мѣсто Инспекторъ, съ блага душа и начетенъ), а противницитѣ сѣ били твърдѣ малко. Противницитѣ много сѣ били озлобили и разтревожили, но той кротко имъ е отговарялъ.

нитѣ срѣщу тѣхъ нѣколко думи въ 1 и 2 броеве на в. „Църковенъ вѣстникъ“. Другояче не можеше да бѣде. Загазили вече изъ единъ кривъ пѣтъ, тѣзи приятели, нито искатъ да се огледатъ, нито пѣкъ да се вразумятъ. Напротивъ, тѣ въ своето заблуждение продължаватъ, като онѣзи, които *аще биша разумъли не биша Господа слави разпяли.*

И наистина, какви нови идеи носи, каква възвишени интереси на църквата защитава тази нещастна лѣвица въ ре доветѣ на нашето народно духовенство? — Абсолютно никакви. Една шепъ недоволници, гладни за голѣма служба въ синодалната канцелария, при митрополицитѣ (секретарството), за гарнизонни свещеници въ войската, за епархиални свѣтници въ духовния сѣдъ, за архиерейски намѣстници по градоветѣ и пр. и пр. (каквито лакоми кандидати се намиратъ въ всѣко едно съсловие) тѣзи — кажете ги службогонци — започнали да вдигатъ около себе си празенъ шумъ, подобно на празни фишеци, които само пращатъ, безъ да умѣрятъ нѣкого. Може ли това да уплаши християнина или пѣкъ църквата? — Да не бѣде!

Ако сега азъ втори пѣтъ отправямъ тѣзи думи къмъ попъ Гапоновци, правя го съ цѣлъ да отхвърля онова обвинение, което заинтересувани хора сипѣха върху нашето духовенство, че ужъ то въ своята интеллигентска частъ било съгласно съ безумната постѣпка на кокалановцитѣ, които се хвалятъ, че работятъ рѣшително а които ние виждаме, че се криятъ безчестно. А това показва, че тѣхъ имъ е мило най вече за ковал, затова се мѣчатъ да ни би да го изгубятъ нѣкакъ. Значи, очевидно е тука за всѣкиго, че ние сега имаме работа съ една шепъ „гювечъ партия“.

Не тако нечестиви, не тако. Едно врѣме добродушнитѣ безкнижни християни смѣло и открито вземаха своя тежъкъ кръстъ и прѣдъ очитѣ на езичницитѣ и прѣдъ цѣлия тогавашенъ свѣтъ, даваха своята лична кръвъ и живота си за свидѣтелство на едно право християнско дѣло. А ние, които живѣете поне въ десетъ пѣти по благоприятни обстоятелства, ние, които претендирате да бѣдете водители на обществото — прѣдставете си — нѣмате тази християнска доблестъ. А това е скръбно и, разбира се, не ви прави честь. Поради това неправедно се сърдите, за гдѣто се избличава „онова малцинство отъ духовенството ни, което (запомните, моля) *води (безумна) борба съ Св. Синодъ*“. Може ли да увѣрите нѣкого, че има нѣкаква полза църквата отъ такава една глупава борба? Тази ли е вашата културна мисия и плодотворна дѣятелностъ? —

Проповѣдвайте евангелието...! (мар. 16,15). Ходѣте, като мжѣри, а не като глупави (ефес. 5,15). Бивайте примѣръ на стадото (1 петр. 5,3). Ето това е причината да ви отговарямъ, а не че защитавамъ, както неоснователно твърдите, „бюрокрацията“ и „деспотизма“ на висшето чаше духовно началство. *Подобаетъ намъ (на духовенството) повиноватися паче Богу, нежели челоуькомъ.*

Край Тимокъ.

Свещъ Величко Койчовъ

† Свещеникъ Младенъ Филиповъ.

Покрай прѣмата, многообразна, своя обязаностъ националното ни духовенство прѣзъ врѣме на двойното робство е играло не малка роля и въ дѣлото на нашето духовно и политическо освобождение. Тогазъ именно, както и днесъ, духовенството е дало най-очевидни доказателства, за че е разбирало и разбира, както трѣбва, своя пастирски дългъ и че то е частъ отъ дѣлото българско национално тѣло. Съзнавайки важността, ползата и високото значение на свободата, то (духовенството) съ готовностъ, подобно на великия пастироначалникъ, е поднесло прѣдъ народния олтаръ всичко свое, па даже и живота си за запазването цѣлокупността на отъ Бога повѣреното му словесно стадо. И какво виждаме? — На редъ съ другитѣ борци за своята национална свобода и пастирътъ църковенъ, увѣренъ въ светостта на дѣлото, цѣлъ потъвалъ въ прахъ и кървавъ потъ, върви прѣдъ коня на агарянския каймакаминъ или юзбашия, за заточение, или пъкъ за хладния душеубийственъ заданъ!

Единъ отъ тѣзи рѣшителни родолюбци и мъченикъ на новѣйшата ни народна история е и блаженопочившиятъ свещеникъ и патриотъ Младенъ Филиповъ, роденъ въ село Старопатица (Кулско) на 10 Януари 1830 година и починалъ на 23-й Мартъ т. г. въ гр. Видинъ.

Блаженопочившиятъ покойникъ е синъ на благочестиви родители, които по онова врѣме сж заемали първо мѣсто по своето положение между другитѣ жители на селото. Своето образование, по Старобългарското азбуке, е добилъ въ историческия за нашия край Раковишки Монастиръ „света Троица“. Учителствувалъ е 10 години и 50 години неукоризнено е свещенодѣйствувалъ. Като учител прѣзъ годинитѣ 1849, 50 и 53 той е взималъ живо участие въ възстанията, а по отъ сетнѣ като свещеникъ се е считалъ отъ турскитѣ власти за бунтовникъ (кумита), за което билъ и осъденъ отъ турскитѣ власти на заточение въ „Ангора“; но, подкаранъ подъ конвой, той успѣлъ да избѣга отъ турската стража въ Сърбия, гдѣто въедно съ покойния Раковски е другарувалъ и когато сръбското правителство е започнало да ги прѣслѣдва, тѣ двама сж избѣгали въ Ромъния; а когато работитѣ вече въ Сърбия поутихнали (около 1864 год.) отецъ Младенъ се завръща въ Сърбия, гдѣто билъ удостоенъ въ чисто българско село Велики-Изворъ (на Кулската граница) съ длъжността „капеланъ“. Слѣдъ освобождението на България той се е завърналъ въ родния си край и свещенодѣйствувалъ въ гр. Кула, с. Българска Раковица, билъ е управител на светата раковишка обитель, въ която като възстаникъ е положилъ клетва прѣзъ 1849 год. Назначаванъ е и за членъ при Видински Епархиаленъ съвѣтъ, прѣзъ врѣмето на прѣжде бивши и блаженопочивши Антимъ, Видински митрополитъ. А когато народниятъ врагъ наруши границата на отечеството, 1885 год., той биде назначенъ за полкови свещеникъ на 3 п. Бдински полкъ, съ когото прѣзъ врѣме на походитѣ и сраженията е билъ на всѣкъде. Скѣпи спомени за отецъ Младена въ тѣзи война ние срѣщаме въ „писма отъ войната“ на генералъ Тошевъ, а за участието му въ Освободителното дѣло — въ книгата „Княжество България“ отъ Г. Ди-

митровъ. Слѣдъ сръбско-българската война отъ Младенъ редъ години е изпълнявалъ длъжността Гарнизоненъ свещеникъ на Видинския гарнизонъ, а когато тази длъжностъ биде закрыта той е извършвалъ требитѣ въ сѣщия гарнизонъ срѣщу възнаграждение за всѣка по отдѣлно, а отъ нѣколко години е билъ назначенъ за съдебенъ свещеникъ въ Видинъ, на която длъжностъ го свари и смъртта. Така се е подвизавалъ отъ Младенъ, до като най-сетнѣ се отсели въ вѣчността, за да служи винаги прѣдъ светия прѣстолъ не Всевишня. Да, той се отдѣли отъ насъ и за продължение изпълнението на своя дългъ къмъ Отечеството и църквата остави тукъ между насъ достойнитѣ си синове и внуци: А. М. Филиповъ (адв. катъ), Филипъ М. Филиповъ (мирови сждия), Владимиръ М. Филиповъ (артилерийски капитанъ), Младенъ А. Филиповъ (подпоручикъ въ I конни полкъ), Ангелъ А. Поповъ (студентъ по медицината въ Нанси) и Димитъръ А. Поповъ (студентъ въ софийския университетъ).

Ние, като молиме Бога, щото по на често изъ между служителитѣ на църквата да се срѣщатъ такива самоотвержени ратници, едновременно съ това и въедно съ опечаленото му сѣмейство отправяме топли молитви къмъ Всеблагия, да всели душата му въ светитѣ си обители и да идеже нѣсть болѣзнь, ни печаль, ни въздыхание но жизнь безконечная.

Канарадски.

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛѢТОПИСЬ.

Вжтрѣшенъ отдѣлъ.

СВ. СИНОДЪ НА БЪЛГАРСКАТА ЦЪРКВА.

Извѣстие

№ 1691.

За даване на конкурсъ стипендията, учредена (въ споменъ 25 годишния юбилей на Негово Блаженство Българския Екзархъ Иосифъ I.

Миналата година отредения за тази стипендия изпитъ не се състоя по невяване на кандидати. Сега, за сжщата тая стипендия, се отржда новъ конкурсенъ изпитъ. Изпитътъ ще почне на 15-й юний т. г. въ Софийската Духовна Семинария. Лицето, което получи стипендията, ще слѣдва въ една отъ духовнитѣ академии въ Русия.

Кандидатитѣ, които желаятъ да взематъ тази стипендия, трѣбва да прѣдставятъ въ управленieto на Софийската Духовна Семинария въ София слѣднитѣ документи: 1) свидѣтелство за завършено сръдно богословско образование и 2) медицинско свидѣтелство, че сж здрави и безъ физически недостатѣци.

Изпитътъ ще бжде писменъ и устенъ.

Писменъ: по Български езикъ, Нравствено богословие Омилетика и Философия.

Устенъ: по Св. Писание (Вехтий и Новий Завѣтъ) Догматическо Богословие, Всеобща църковна история, Руски езикъ, единъ отъ старитѣ езици, грѣцки или латински, и единъ отъ новитѣ — френски или нѣмски.

Програмата по прѣдмети е слѣдната:

1) *Български езикъ:* развитие на тема отъ българската литература или история.

2) *Нравствено богословие:* общи понятия за науката нравствено богословие; за нравствения законъ Божий и нравствения животъ и дѣятелността на челоука — христианинъ

изобщо; частното учение за длъжноститѣ и добродѣлитѣ на христианина по отношение къмъ ближнитѣ, като членове на обществото.

3) *Омилетика*: върху зададенъ текстъ проповѣдь, която да отговаря на всички омилетически изисквания.

4) *Философия*: понятия за философията; началнитѣ основания на философията и тѣхната задача; началнитѣ основания на естественото богословие; началнитѣ основания на космологията; началнитѣ основания на рационалната психология и на нравствената философия.

5) *Св. Писание*: а) Ветхи завѣтъ: прѣдварителни свѣдѣния за Св. Писание изобщо и за правилата изяснението на Св. Писание; понятие за Св. Писание; най употребителнитѣ названия на цѣлия съставъ на св. книги въ самото Св. Писание и у църковнитѣ писатели; главниятъ прѣдметъ на цѣлото Св. Писание; дѣление на св. книги по време на написването вѣтхозавѣтнитѣ и новозавѣтнитѣ и изобщо понятие за единитѣ и другитѣ. Дѣление на св. книги по съдържание на законоположителни, исторически, учителни и пророчески; понятие за канонически и неканонически книги, първоначалния текстъ на Св. Писание отъ Ветхия и Новия завѣтъ; кратки свѣдѣния за най-важнитѣ прѣводи на Св. Писание; бѣлѣжки за другитѣ най-извѣстни, особно древнитѣ прѣводачи: четене и прѣводъ отъ всичкитѣ вѣтхозавѣтни книги съ обстоятелно изяснение на опрѣдѣлени въ подробна програма мѣста;

б) Новия завѣтъ: понятие на свещ. книги; произхождение, кратка история, подлинност и дѣление на новозавѣтнитѣ книги; четене, прѣводъ и обстоятелно тълкувание.

6) *Догматическо Богословие*: въведение; за Бога изобщо; за Бога единъ по сжщество; понятия за свойствата Божии и тѣхното раздѣление; общи свойства; частни Божии свойства; за троеличието Божие; различието между Божескитѣ лица; за Бога като творецъ; за Бога като промислителъ; отношенията на Бога къмъ духовния миръ; отношенията на Бога, като творецъ, къмъ човѣка; отношението на Бога, като промислителъ, къмъ човѣка; за Бога като спасителъ изобщо; за Исуса Христа особено; за изкуплението изобщо; пророческото служение на Христа; първосвещеническото служение на Христа; царското служение на Христа; понятие за освещението и благодатта; за църквата изобщо; за тайнствата изобщо; за Бога като мздовъздаватель.

7) *Всеобща църковна история*: по програмата за духовната семинария.

8) *Руски езикъ*: знание етимологията и синтаксиса; умѣние правилно и изразително четене; свободно прѣвождане общедостѣпни откъслци, знание наизустъ избрани стихотворения, басни и пословици.

9) *Латински или грѣцки езикъ*: прѣводъ съ граматически разборъ на нѣколко реда отъ Цезаровитѣ коментари за галската война или отъ Цицероновитѣ рѣчи противъ Катилина.

10) *Нѣмски (френски) езикъ*: знание на главнитѣ граматически правила: склонение на сжществителнитѣ и прилагателни имена, на мѣстоименията и члена; най-важни синтаксични особености.

По подробни свѣдѣния по програмата могатъ да се видятъ въ канцеларията на Св. Синодъ всѣки присжтственъ день. Размѣртъ на стипендията е 1800 л. годишно.

София 18 априлий 1906 г.

Отъ канцеларията на Св. Синодъ.

Отпразднување тридесетгодишнината на Априлското възстание. Вчера, на 20 того, стана тържественото отпразднување тридесетгодишнината на това важно събитие въ историята на политическото ни освобождение отъ петвѣковното робство, споредъ слѣдната, изработена отъ нарочна комисия, избрана въ столицата, програма: Сутринта на 20 членоветѣ на дружествата Панагюрско, Клисурско и Копривщенско се събиратъ на площадъ „Александъръ I-й“, гдѣто се присѣдиняватъ къмъ Централното Поборническо Опълченско Дружество и се отправятъ заедно за съборната църква „Св. Кралъ“, гдѣто се отслужва панихида. Отъ църквата шествието се от-

правя прѣзъ улицитѣ: „Витошка“, „Левски“, „Славянска“, „Бенковски“ и „Царь-Освободителъ“ за площадта на Народ. Събрание, гдѣто се държи рѣчь. Вечерта — вечеринка въ салона на „Славянска Бесѣда“. Въ църквата присжтствуваха г-да Министритѣ Петковъ и Шишмановъ, прѣдставители отъ ополченското дружество съ знамената си, както и множество народъ.

Априлското възстание е отпразднувано и тая година въ Панагюрище тържествено съ особена програма.

Починала благодѣтелна. На 7 т. м. се е поминала въ гр. Копривщица на 80 год. възраст г-жа *Мария Л. Искова* — дългогодишна дѣятелна членка на женското дружество „Благовѣщение“. Тя е увѣнчала края на примѣрния си животъ съ щедри пожертвувания: по 300 лева на Трапезарията и Читалището и 100 лева на църквата „Св. Богородица“. Миръ на прахътъ ѝ!

(в. „Миръ“).

Външенъ отдѣлъ.

Прѣслѣдването на учителитѣ въ Македония. (Писмо отъ Битоля). На 1-й того, Велика сжбота, единъ полицейски въ Скопие откаралъ прѣдъ директора на просвѣщението (Моарифъ мюдюри) българскитѣ учители: Ср. Доновъ, Вѣнц. П. Димитровъ и Сим. Божовъ. Шомъ се явили, съобщилъ имъ, че по заповѣдь на Хилми-паша трѣбва всѣки български учителъ да даде подписа си и се подпише на прѣдложената бумага така: Ив. Ивановъ (напр.) учителъ при българското училище. Учителитѣ отказали да сторятъ това, като отвърнали, че тѣ сж подвѣдомствени, и че трѣбва да се обърнатъ къмъ митрополията. Обаче Моарифа имъ далъ срокъ до 2-й априлъ, 6 часа по турски да се явятъ при него и дадатъ подписитѣ си, иначе, ще бждатъ арестувани. Съобщи се случката на владиката и агентина ни. Владиката категорично отказа да дадатъ учителитѣ подписитѣ си, защото въ туй съзира едно вѣроломно турско срдство да турятъ нашитѣ училища подъ ржката си. Случката се съобщи на г. Бѣляевъ — руски дипломатически консулъ, който енергично се застѣпи да не закачатъ учителитѣ по праздницитѣ.

На 5-й того единъ полицейски съ списъкъ въ ржкани учителитѣ да се явятъ на 6-й въ 8 часа, въ правителството.

Цѣлия шумъ, който се вдига около тѣзи подписи, е този, както се измамилъ да каже директорътъ на нѣкои мѣста, че Хилми-паша ималъ на ржка нѣкои ржкописи — кореспонденции отъ Македония до солунскитѣ вѣстници и сега иска да научи чрѣзъ сравнение на почерцитѣ кои сж тѣзи учители — кореспонденти.

(в. „Дневникъ“)

ВАРНЕНСКА И ПРЪСЛАВСКА МИТРОПОЛИЯ.

Обявление

№ 1252.

Длъжността свещеникъ на Шуменския гарнизонъ е вакантна. За тази длъжностъ се търси свещеникъ или кандидатъ за такъвъ съ богословско образование. Ако нѣкой желае да я заеме, да се отнесе до Митрополията. Заплатата е 1500 лева годишно.

Гр. Варна, 6 априлий 1906 год.

Отъ Канцеларията на Митрополията.

Обявление.

Съобщавамъ на почитаемитѣ г. г. църковни пѣвци, настоятелства, священници и други записани абонати за моитѣ съчинения „Триодъ и Пендикостаръ“, че тѣ на скоро ще бждатъ отпечатани.

Съ почитъ: **Ж. Павловъ**

пѣвецъ въ църквата „Св. Арахангелъ“ въ Варна.